

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะมนุษยศาสตร์ (งานบริหารทั่วไป สำนักงานคณะ โทร.๓๒๐๘)

ที่ ศธ ๖๓๙๓(๑๐).๑/๐๔๑๐ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอรียนเชิญร่วมทำบุญตักบาตรเนื่องในวันมาฆบูชา ประจำปี ๒๕๕๗

เรียน หัวหน้าภาค/สาขาวิชา/หน่วยงาน

ด้วยคณะกรรมการดำเนินงานด้านส่งเสริมศาสนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กำหนดทำบุญตักบาตรเนื่องในวันมาฆบูชา ประจำปี ๒๕๕๗ พระสงฆ์จำนวน ๑๐๘ รูป ในวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐-๐๘.๐๐ น. ณ บริเวณถนนสายวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทางขึ้นวัดฝายหิน และเวลา ๑๙.๐๐ น. ร่วมปฏิบัติธรรมและเวียนเทียน ณ วัดฝายหิน

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์ โดยคณะกรรมการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทยท้องถิ่นล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์และบุคลากรสัมพันธ์ ขอรียนเชิญร่วมนำเครื่องอุปโภค บริโภค ข้าวสาร อาหารแห้ง และปัจจัย ทำบุญตักบาตรและร่วมปฏิบัติธรรมและเวียนเทียน เนื่องในวันมาฆบูชา ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตามกำหนดการดังแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งเวียนประชาสัมพันธ์คณาจารย์/บุคลากร ในสังกัดทุกท่านเข้าร่วมกิจกรรม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(อาจารย์ ดร.สยาม ราชวัตร)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิษย์เก่า

ประธานคณะกรรมการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมฯ

วันมาฆบูชา

วันมาฆบูชา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๓ ถือเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันหนึ่ง และได้เวียนมาบรรจบอีกครั้ง โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๖ นี้ วันมาฆบูชา ตรงกับวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

ความหมายของวันมาฆบูชา

คำว่า "มาฆะ" นั้น เป็นชื่อของเดือน ๓ ย่อมาจากคำว่า "มาฆบูรณมี" หมายถึง การบูชาพระในวันเพ็ญกลางเดือนมาฆะตามปฏิทินของอินเดีย หรือเดือน ๓

การกำหนดวันมาฆบูชา

การกำหนดวันมาฆบูชาตามปฏิทินจันทรคติของไทยนั้นจะตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ แต่ถ้าปีใดมีเดือนอธิกมาส คือมีเดือน ๘ สองครั้ง วันมาฆบูชาก็จะเลื่อนไปเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ และมักตรงกับเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคม

ความสำคัญและประวัติของวันมาฆบูชา

ความสำคัญของวันมาฆบูชา คือเป็นวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง "โอวาทปาติโมกข์" แก่พระสงฆ์เป็นครั้งแรก หลังจากตรัสรู้มาแล้วเป็นเวลา ๙ เดือน ซึ่งหลักคำสอนนี้เป็นหลักการ และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ หากสรุปเป็นใจความสำคัญ จะมีเนื้อหาว่า "ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์"

ทั้งนี้ในวันมาฆบูชาได้เกิดเหตุอัศจรรย์ขึ้นพร้อม ๆ กันถึง ๔ ประการ อันได้แก่

๑. วันนั้นตรงกับวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ซึ่งพระจันทร์เสวยมาฆฤกษ์
๒. มีพระสงฆ์จำนวน ๑,๒๕๐ รูป มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย ณ วัดเวฬุวัน เมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ เพื่อสักการะพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
๓. พระสงฆ์ที่มาประชุมทั้งหมดล้วนแต่เป็นพระอรหันต์ ผู้ได้อภิญญา ๖
๔. พระสงฆ์ทั้งหมดได้รับการอุปสมบทโดยตรงจากพระพุทธเจ้า หรือ "เอหิภิกขุอุปสัมปทา"

และเพราะเกิดเหตุอัศจรรย์ ๔ ประการข้างต้น ทำให้วันมาฆบูชา เรียกอีกชื่อหนึ่งได้ว่า "วันจาตุรงคสันนิบาต" ซึ่งคำว่า "จาตุรงคสันนิบาต" นี้ มีความหมายตามการแยกศัพท์คือ

- จาตุร แปลว่า ๔
- องค์ แปลว่า ส่วน
- สันนิบาต แปลว่า ประชุม

ดังนั้น "จาตุรงคสันนิบาต" จึงหมายความว่า "การประชุมด้วยองค์ ๔" นั่นเอง

ทั้งนี้วันมาฆบูชาถือว่าเป็นวันพระธรรม ขณะที่วันวิสาขบูชาถือว่าเป็นวันพระพุทธ ส่วนวันอาสาฬหบูชา เป็นวันพระสงฆ์

ประวัติการถือปฏิบัติวันมาฆบูชาในประเทศไทย

พิธีทำบุญวันมาฆบูชานี้ ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีมาในสมัยใด อย่างไรก็ตามในหนังสือ "พระราชพิธีสิบสองเดือน" อันเป็นบทพระราชนิพนธ์ของ "พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว" มีเรื่องราวเกี่ยวกับการประกอบราชกุศลมาฆบูชาไว้ว่า

ประเทศไทยเริ่มกำหนดพิธีปฏิบัติในวันมาฆบูชาเป็นครั้งแรกในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ ซึ่งมีการประกอบพิธีเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๓๙๔ ในพระบรมมหาราชวังก่อน โดยมีพิธีพระราชกุศลในเวลาเช้า นมัสการพระสงฆ์จากวัดบวรนิเวศวิหารและวัดราชประดิษฐ์ จำนวน ๓๐ รูป ฉนภัตตาหารในพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เมื่อถึงเวลาค่ำ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ออก ทรงจุดธูปเทียนนมัสการ พระสงฆ์ทำวัตรเย็นและสวดคาถาโองวาทปาติโมกข์ เมื่อสวดจบทรงจุดเทียน ๑,๒๕๐ เล่ม รอบพระอุโบสถ มีการประโคมอีกครั้งหนึ่งแล้วจึงมีการเทศนาโองวาทปาติโมกข์ ๑ ถิ่นเป็นทั้งเทศนาภาษาบาลี และภาษาไทย ส่วนเครื่องภัตประกอบด้วยจิวรเนื้อดี ๑ ฟืน เงิน ๓ ตำลึงและขนมต่าง ๆ เมื่อเทศนาจบ พระสงฆ์ ๓๐ รูป สวดรับ

ในสมัยรัชกาลที่ ๔ นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จะเสด็จออกประกอบพิธีด้วยพระองค์เองทุกปี แต่มีการยกเว้นบ้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เนื่องจากบางครั้งตรงกับช่วงเสด็จประพาสก็จะทรงประกอบพิธีมาฆบูชาในสถานที่นั้น ๆ ขึ้นอีกแห่ง นอกเหนือจากภายในพระบรมมหาราชวัง

ต่อมาการประกอบพิธีมาฆบูชาได้แพร่หลายออกไปภายนอกพระบรมมหาราชวัง และประกอบพิธีกันทั่วราชอาณาจักร ทางรัฐบาลจึงประกาศให้เป็นวันหยุดทางราชการด้วย เพื่อให้ประชาชนจากทุกสาขาอาชีพได้ไปวัด เพื่อทำบุญกุศลและประกอบกิจกรรมทางศาสนา

หลักธรรมที่ควรนำไปปฏิบัติ

หลักธรรมที่ควรนำไปปฏิบัติคือ "โอวาทปาติโมกข์" ซึ่งเป็นหลักคำสอนสำคัญอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เพื่อไปสู่ความหลุดพ้น หลักธรรมประกอบด้วย หลักการ ๓ อุดมการณ์ ๔ และวิธีการ ๖ ดังนี้

หลักการ ๓ คือหลักคำสอนที่ควรปฏิบัติ ได้แก่

๑. **การไม่ทำบาปทั้งปวง** คือ การลด ละ เลิก ทำบาปทั้งปวง อันได้แก่ อกุศลกรรมบถ ๑๐ ซึ่งเป็นทางแห่งความชั่ว ๑๐ ประการที่เป็นความชั่วทางกาย (การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การประพฤตินอกใจในกาม) ทางวาจา (การพูดเท็จ การพูดส่อเสียด การพูดเพ้อเจ้อ) และทางใจ (การอยากได้สมบัติของผู้อื่น การผูกพยาบาท และความเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม)

๒. **การทำกุศลให้ถึงพร้อม** คือ การทำความดีทุกอย่างตาม กุศลกรรมบถ ๑๐ ทั้งความดีทางกาย (ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้มาเป็นของตน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่ประพฤตินอกใจในกาม) ความดีทางวาจา (ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ) และความดีทางใจ (ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น มีความเมตตาปรารถนาดี มีความเข้าใจถูกต้องตามทำนองคลองธรรม)

๓. **การทำจิตใจให้ผ่องใส** คือ ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ หลุดจากนิเวศที่คอยขัดขวางจิตใจไม่ให้เข้าถึงความสงบ ได้แก่ ความพอใจในกาม, ความพยาบาท, ความหดหู่ท้อแท้, ความฟุ้งซ่าน และความลังเลสงสัย ซึ่งทั้ง ๓ หลักการข้างต้น สามารถสรุปใจความสำคัญได้ว่า "ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์" นั่นเอง

อุดมการณ์ ๔ ได้แก่

๑. **ความอดทน อดกลั้น** คือ ไม่ทำบาปทั้งกาย วาจา ใจ
๒. **ความไม่เบียดเบียน** คือ งดเว้นจากการทำร้าย หรือ เบียดเบียนผู้อื่น
๓. **ความสงบ** ได้แก่ การปฏิบัติตนให้สงบทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ
๔. **นิพพาน** ได้แก่ การดับทุกข์ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา

วิธีการ ๖ ได้แก่

๑. **ไม่ว่าร้าย** คือ ไม่กล่าวให้ร้าย โจมตีใคร
๒. **ไม่ทำร้าย** คือ การไม่เบียดเบียนผู้อื่น

๔

๓. **สำรวมในปาติโมกข์** คือ เคารพระเบียบวินัย กฎกติกา รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม

๔. **รู้จักประมาณ** คือ รู้จักความพอดีในการบริโภค รวมทั้งการใช้สอยสิ่งต่าง ๆ

๕. **อยู่ในสถานที่สงบ** คือ อยู่ในสถานที่ที่มีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

๖. **ฝึกหัดจิตใจให้สงบ** คือ การฝึกหัดชำระจิตใจให้สงบ มีประสิทธิภาพที่ดี

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ควรปฏิบัติในวันมาฆบูชา

การปฏิบัติตนสำหรับพุทธศาสนิกชนในวันมาฆบูชาคือ คือ ในตอนเช้า ควรไปทำบุญตักบาตร ไปวัด เพื่อฟังพระธรรมเทศนา หรือจัดสำหรับคาวหวานไปทำบุญถวายภัตตาหาร ช่วงบ่ายฟังพระแสดงพระธรรมเทศนา เจริญสมาธิภาวนา เมื่อถึงตอนค่ำ นำดอกไม้ ธูปเทียนไปเวียนเทียน ๓ รอบที่พระอุโบสถ โดยการเวียนเทียนนั้นจะเวียนขวา จำนวน ๓ รอบ และช่วงเวลาที่เดินอยู่นั้นให้ระลึกถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นอกจากนี้พุทธศาสนิกชนควรบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามสถานที่ต่าง ๆ และรักษาศีล สำหรับตามบ้านเรือน สถานที่ราชการ จะมีการประดับธงชาติ ธงธรรมจักร เพื่อระลึกถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ประโยชน์ที่จะได้รับการจัดกิจกรรมในวันมาฆบูชา

พุทธศาสนิกชนจะมีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับความสำคัญของวันมาฆบูชา รวมทั้งหลักธรรมต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักต่อความสำคัญของพระพุทธศาสนา อีกทั้งยังเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะชาวพุทธ และยังเป็นการช่วยดำรงพระพุทธศาสนาให้สืบต่อไป

พิธีทำบุญตักบาตรเนื่องในวันมาฆบูชา ประจำปี ๒๕๕๗

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ วิริยจารี รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและทรัพยากรบุคคล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นประธานในพิธีทำบุญตักบาตร พระภิกษุ สามเณร ๑๐๘ รูป เนื่องในวันมาฆบูชา ประจำปี ๒๕๕๗ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาและอนุรัถย์วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนงานรื้อสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยมีคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา พุทธศาสนิกชน ร่วมพิธี ณ ถนนสายวัฒนธรรม (ทางขึ้นสู่วัดฝายหิน) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันศุกร์ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

